

Vorbereiding post 1

Werken voor hei en ven
Groep 6-7-8

Welkom bij IVN Valkenswaard-Waalre

Dit is de digitale voorbereiding op post 1:

Werken voor hei en ven, voor groep 6, 7 en 8.

Inhoud:

- Algemeen
- Verhaal
- Spel
- Werkblad
- Opruimen

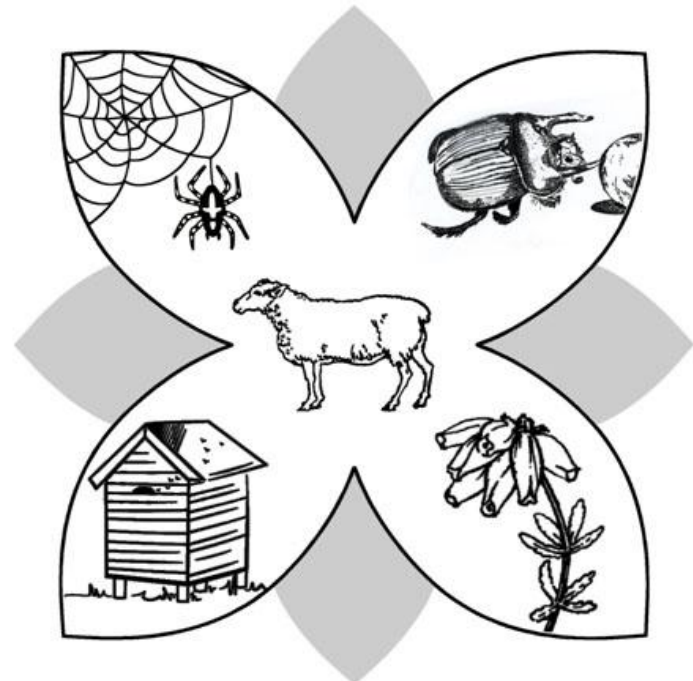
Algemeen

- Voor post 1 is een tafel nodig om het spel aan te spelen. Zorg voor voldoende stoelen voor de kinderen en voor jezelf.

- In het werkboek dat op de post ligt vind je achter het tabblad 'Groep 6-7-8' op papier alle informatie over deze post.
- Neem voor het verhaal niet meer dan 10 minuten en de rest van de tijd voor het spel.
- Het werkblad voor groep 6-7-8 kan op school worden gemaakt, dit hoeft niet op de post.

Kom kijken op de hei

WERKBOEK POST 1:
WERKEN VOOR HEI EN VEN

Verhaal

Wat willen we de kinderen op deze post duidelijk maken?

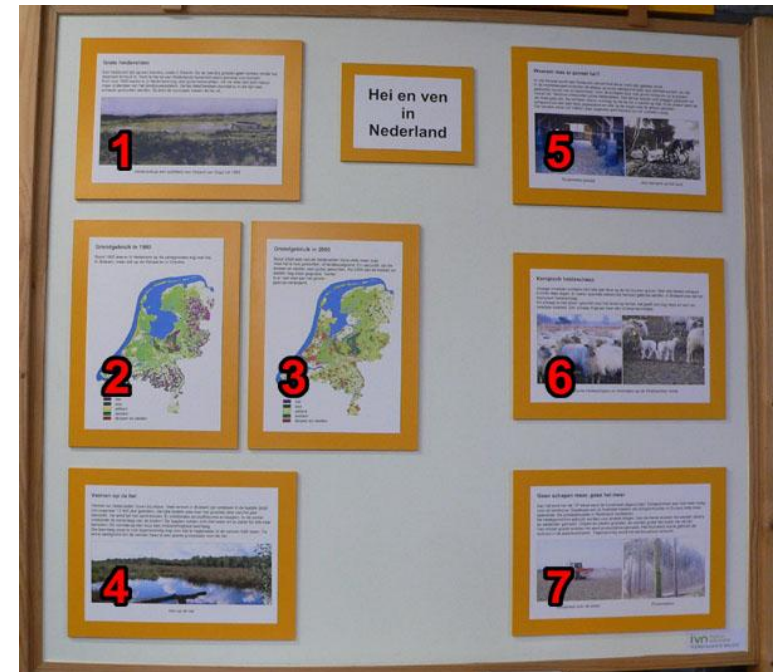
- De hei is geen 'echte' natuur. Ongeveer 100 jaar geleden was de hei onderdeel van het landbouwsysteem.
- Vroeger was er veel hei in onze streken, omdat er veel schapen gehouden werden die op de hei moesten grazen. De schapen werden voornamelijk gehouden voor de mest.
- Er is nu veel minder hei. Landbouwgrond, bos en steden/dorpen zijn ervoor in de plaats gekomen.
- Vennen op de hei zijn vaak ontstaan in de laatste ijstijd.
- We kunnen hei en ven alleen behouden wanneer we ervoor werken. Als je er niets aan doet, wordt het uiteindelijk bos.

Linkerbord: Hei en ven in Nederland

Lees de teksten van het bord voor of gebruik eigen woorden.

Volgorde 1 t/m 7:

1. Iets meer dan een eeuw geleden waren er in Brabant nog veel grote heidevelden. Dit was graasgrond voor de schapen.
2. Vergelijk de kaart van Nederland rond 1900 ...
3. met de kaart rond 2000: er is bijna geen hei meer over.
4. Op de hei vind je ook vennen die vaak ontstaan zijn in de laatste ijstijd.
5. Hei hoorde bij het landbouwsysteem. Heideplaggen en mest van de schapen die op de hei graasden waren nodig om de akkers vruchtbaar te houden.

6. Er waren speciale schapenrassen die het hele jaar door op de hei konden grazen, zoals het Kempisch heideschaap.

Schapenwol

Op de post staat een doosje met wol van het Kempisch heideschaap. Haal het deksel eraf om de kinderen te laten voelen en ruiken aan de wol. S.v.p. de wol niet uit het doosje halen. Doe telkens het deksel weer op de doos, de wol ruikt nogal sterk.

7. Toen de kunstmest was uitgevonden waren schaapskuddes niet meer nodig. Ook de wol bracht veel minder op dan tevoren, de kuddes werden opgedoekt. De hei zelf ging op de schop. De beste grond werd akker of weiland, andere stukken werden bos. Steden en dorpen werden steeds groter ten koste van de hei.

Rechterbord: Hei en ven beheren

Lees de teksten van het bord voor of gebruik eigen woorden.

Volgorde 1 t/m 7:

1. Hei en ven zijn bijzondere biotopen waarin planten en dieren voorkomen die op andere plekken (bijna) niet voorkomen. Daarom moeten we hei en ven behouden.
2. Veel mensen wandelen of fietsen graag over de hei en langs vennen, ook voor recreatie is hei belangrijk.
3. Hei blijft alleen bestaan als we ervoor werken, anders wordt het bos.

3. t/m 6. Methodes om de hei te beheren zijn bijvoorbeeld maaien, branden, opslag verwijderen, laten begrazen (door schapen, runderen, pony's of geiten) en plaggen.
7. Vennen worden daarnaast soms uitgeschraapt.

Heideplag

Op de tafel bij het raam staat een heideplag. De plag is dikker dan de meeste mensen verwachten!

Laat de kinderen goed naar de plag kijken en dan mee bedenken wat er met plaggen allemaal wordt weggehaald.

Bijvoorbeeld:

- heideplanten
- andere planten zoals mos, gras
- dode blaadjes, twijgen enz.
- kleine diertjes zoals insecten (levend en dood)
- humus
- zand

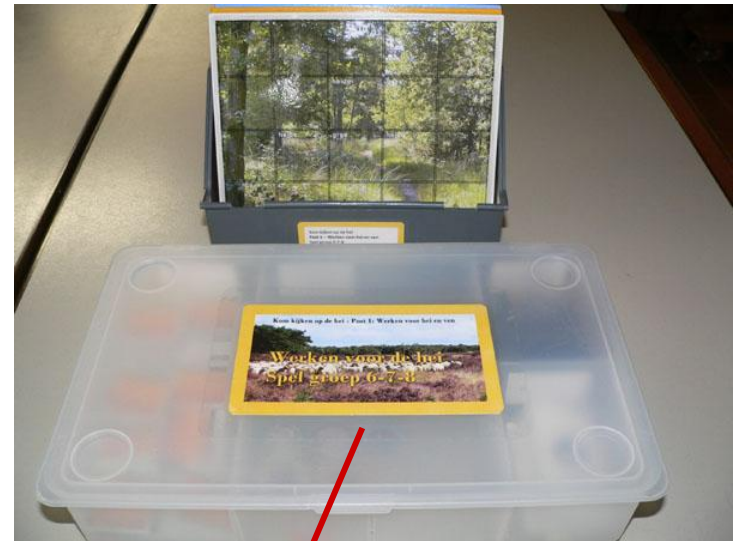

Spel

Voor de groepen 6, 7 en 8 wordt het spel 'Werken voor de hei' gebruikt.

Materiaal:

- doos met 6 kleine spelborden
- doos met overig materiaal:
 - 70 dubbelzijdige heide/grastegels
 - 20 schapentegels
 - dobbelsteen
 - graaizakje
 - 30 opdrachtkaarten
 - 6 spelfiguren

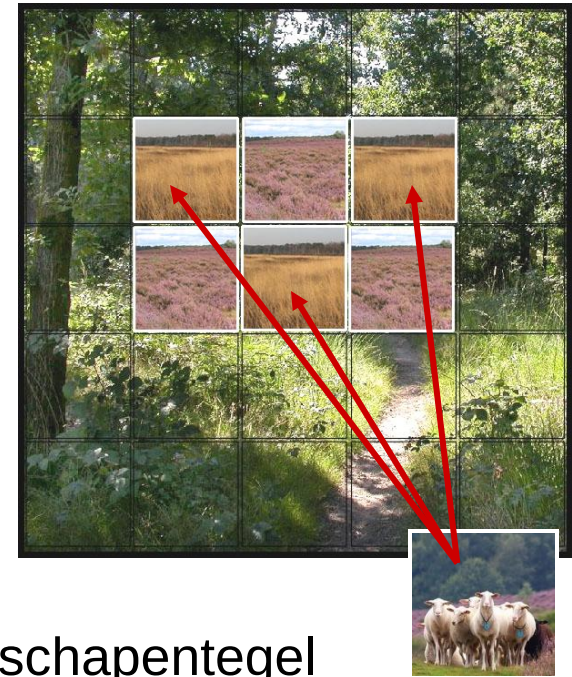
Vooraf

Geef ieder kind een spelbord en een spelfiguur in dezelfde kleur.

Deze spelfiguur is bedoeld om tijdens het spel in de gaten te kunnen houden met welke kleur iedereen speelt en heeft verder geen functie.

Ook krijgt ieder 6 heide/grastegels en 1 schapentegel.

Ieder kind legt de heide/grastegels op dezelfde manier op het eigen spelbord. De schapentegel mag op een grastegel naar keuze worden gelegd.

Doe 8 heide/grastegels en 2 schapentegels in het graaizakje.

Schud de opdrachtkaarten en leg de stapel met de blinde kant naar boven op tafel. Leg ook de dobbelsteen klaar.

De overgebleven heide/grastegels en schapentegels kunnen in de doos blijven.

De spelers leggen hun spelborden tegen elkaar zodat één groot spelbord ontstaat: een groot stuk bos met daarin kleine heidevelden die gedeeltelijk vergrast zijn.

Spelen

Vertel wat de bedoeling van het spel is:

- Een zo groot mogelijk stuk hei (= aantal heidetegels) krijgen. Vergraste hei en heidetegels waarop een schapentegel ligt tellen hierbij niet mee.
- Door dobbelen en opdrachtkaarten kan je eigen stuk hei groter of kleiner worden. Er moet gewerkt worden voor de hei!
- Op de opdrachtkaarten staan allerlei beheermaatregelen zoals plaggen, maaien, branden en begrazen. Soms voer je de opdracht alleen uit, soms met meerdere spelers.

Kies een kind uit dat mag beginnen. Deze gooit de dobbelsteen:

Bij **Bos** wordt vergraste hei weer bos: een grastegel wordt weggehaald en terug in de doos gedaan. Is er geen vrije grastegel, dan gaat een heidetegel terug in de doos.

Bij **Gras** gaat de hei vergrassen: een vrije heidetegel wordt omgedraaid naar de graskant.

Bij **Hei** komt er nieuwe hei bij: er mag een heidetegel op het bord worden gelegd, aansluitend op de andere heide/grastegels.

Bij **Kaart** wordt de bovenste opdrachtkaart gepakt en voorgelezen. De opdracht wordt uitgevoerd zover mogelijk.

Bij **?** wordt een tegel uit het graaizakje gehaald en op het eigen spelbord gelegd.

NB Een vrije gras/heidetegel is niet bedekt met een schapentegel.

Als een kind aan de beurt is geweest gaat met de klok mee de volgende gooien.

Enkele spelsituaties, niet per se vanuit de startsituatie.

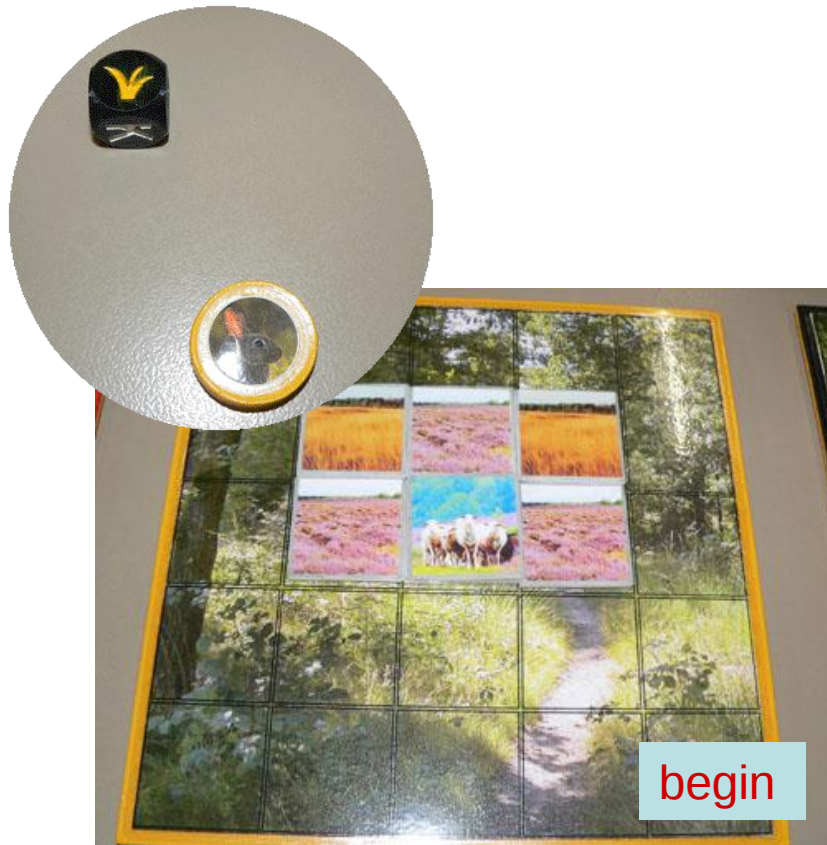
Bos

Een vrije grastegel van het eigen spelbord halen en in de doos doen. Als er geen (vrije) grastegel ligt, een heidetegel weghalen.

Gras

Een vrije heidetegel op het eigen spelbord omdraaien naar de graskant. Als er geen (vrije) heidetegel ligt, gaat de beurt voorbij.

Hei

Een heidetegel uit de doos pakken en op je eigen spelbord leggen, grenzend aan een van je andere tegels.

Kaart

Pak de bovenste opdrachtkaart van de stapel en lees voor. Doe de opdracht. Is dit niet (helemaal) mogelijk, dan wordt de opdracht uitgevoerd voor zover dat kan.

In dit voorbeeld gaat het om een opdracht tussen twee spelers: de schapentegel van de een wordt verplaatst naar het bord van de ander.

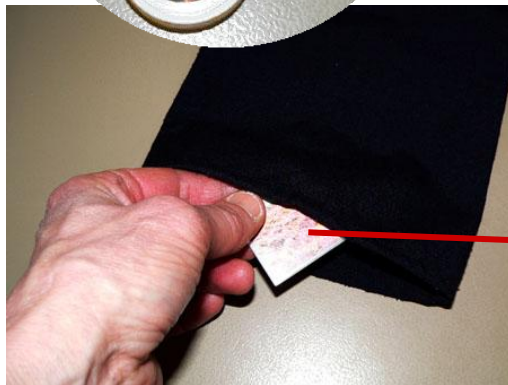

?

Haal een tegel uit het graaizakje en leg deze op je eigen spelbord. Voor een heide/grastegel geldt dat de tegel wordt uitgelegd met de bovenkant die zichtbaar is als de tegel uit het zakje wordt gehaald.

Een schapentegel wordt op een vrije grastegel gelegd, of als deze er niet is op een vrije heidetegel.

Als de tegels in het graaizakje op zijn, worden er uit de doos 8 nieuwe heide/grastegels en 2 schapentegels in gedaan.

Einde

Het spel is uit wanneer de speeltijd om is, of wanneer uit de doos de heide/grastegels of schapentegels op zijn.

Winnaar is degene met het grootste aantal vrije heidetegels. Hei waarop een schapentegel ligt of grastegels tellen niet mee.

Wanneer twee spelers een even groot heideveld hebben wint degene met de meeste schapen.

Werkblad groep 6-7-8

Het werkblad voor groep 6-7-8 hoeft niet op de post gemaakt te worden. Dit kan ook op school gebeuren.

Wil je het werkblad bij het IVN maken, dan zijn er potloden op de post. De oplossing van het werkblad zit in het werkboek.

1. Werken voor hei en ven

Groep

6-7-8

ivn

Woordzoeker

Zoek de woorden uit het lijstje en streep de letters ervan door in de woordzoeker.

Een woord kan horizontaal, verticaal of diagonaal staan.

Sommige woorden staan achterstevoren.

Je mag letters voor meer dan één woord gebruiken.

Aan het eind houd je nog letters over in de woordzoeker.

Vul deze letters onderaan in en maak er één woord van.

vergrassen	toendra	groen	plag
onderhoud	beheer	kudde	pony
struikhei	grazer	oever	den
visgraat	herder	berk	lam
branden	adder	eten	ven
schapen	gagel	mest	ven

Welke letters heb je overgehouden?

Welk woord kun je hiervan maken?

Wat heeft dit woord met de hei te maken?

.....

Opruimen

Na de laatste groep spel opruimen en tafel/stoelen rechtzetten.

De materialen gaan door veel handen. We nemen aan dat iedereen hiermee voorzichtig is, maar toch kan er iets kapot gaan of kwijt raken. Meld dit s.v.p. meteen bij degene die vanuit de organisatie de ochtend/middag begeleidt, of bij de leerkracht.

Heb je vragen, op- of aanmerkingen dan kun je deze doorgeven aan de organisatie.

Bedankt voor je medewerking en veel succes en plezier met het bezoek aan ***Kom kijken op de hei.***